

Марта Бјелетић

**ТЕРМИНОЛОГИЈА КРВНОГ СРОДСТВА У
СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ**

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ I

**БЕОГРАД
1994**

Марта Бјелетић
(Београд)

ТЕРМИНОЛОГИЈА КРВНОГ СРОДСТВА У СРПСКОХРВАТСКОМ ЈЕЗИКУ¹

У раду се анализира термилошки систем крвног сродства у српскохрватском језику и указује на проблем позајмљеница у оквиру тог система.

Српскохрватски језик располаже богатом и разгранатом терминологијом сродства, како на дијалекатском, тако и на нивоу стандардног језика. Књижевни језик је чак конзервативнији у односу на неке дијалекте (чакавски и кајкавски), јер чува многе називе који су у њима изашли из употребе.

Овде желимо да изнесемо нека општа запажања о терминима крвног сродства у сх. језику. Чини нам се да су за то најприкладније полазиште Креберови универзални принципи помоћу којих је, у главним цртама, могућно описати и сх. терминологију сродства. То су: 1) разлика између припадника различитих покољења; 2) разлика између правога и бочног сродства; 3) разлика у узрасту у оквиру истог покољења; 4) пол сродника; 5) пол говорника; 6) пол лица преко којег се остварује сродничка веза; 7) разлика између крвних сродника и сродника који су то постали брачном везом; 8) живот или смрт лица преко којег се остварује сродничка веза². Због тога ћемо сх. термине сродства условно посматрати као јединствен систем, иако се у границама простирања сх. језика сигурно може издвојити неколико система³.

¹ Ово је проширена верзија реферата прочитаног на XI међународном конгресу слависта, одржаном у Братислави од 30. августа до 8. септембра 1993. године. Она представља један (у неколико измењен и допуњен) део магистарске тезе: *Родбинска терминологија у српскохрватском језику*, која се заснива на подацима из 98 пунктова и педесетак ширих области, прикупљеним из лингвистичких и етнографских извора, Упитника за српскохрватски дијалектолошки атлас и упитника аутора. Због ограничености простора у раду наводимо провенијенцију термина само када је то неопходно. Такође, у списку извора и литературе наводимо само дела цитирана у раду.

² Kroeber 1952:176.

³ Уочљива је разлика између развијеног система сродства (и терминологије) нпр. у Црној Гори (са врло прецизним, издиференцираним терминима) и суженог система (са терминима неутрализованог значења) који је карактеристичан нпр. за Хрватско приморје.

Пошто се овде бавимо само терминима крвног сродства, нећемо узимати у обзир седми Креберов принцип, а осми за сх. терминологију сродства није релевантан.

Пре но што почнемо наше разматрање, потребно је да термине сродства поделимо на *номинационе термине* и *термине за обраћање*⁴. За назив *номинациони термини* одлучили смо се зато што полазимо од десигната и испитујемо каквим се све називима он номинује⁵. Назив *термини за обраћање* преузимамо од Бодрогија и Георгиеве, Москове и Радеве. Напомињемо да није увек могућно направити оштро разграничење између ове две груп термина.

За номинационе термине релевантни су следећи принципи:

1) Разлика између припадника различитих покољења, нпр. термини *деда*, *прадеда*, *чукундеда* номинују сроднике у другом, трећем односно четвртном колону узлазне линије, док термини *син*, *унук*, *праунук* означавају сроднике у првом, другом односно трећем колону силазне линије. Интересантно је да у сх. језику постоје термини и за претке даље од четвртог колена⁶, нпр.: *наврдед*, *аскурђел*, *курђел*, *курлебало*, *сукурдов* (Книн)⁷; *парђипан*, *курђел*, *аскурђел*, *курејбало*, *сукурдов*, *ажмикур*, *курајбер* (Цетиње)⁸; *наврнбаба*, *аскунђела*, *курђупа*, *куребала*, *сукурдача*, *сурдепача*, *бела орлица*⁹.

2) Термини праве и бочне линије нормално се разграничавају, а само изузетно долази до њиховог укрштања, нпр. *синовац* „унук; братов син“ (Имотска крајина)¹⁰; *унук* „унук; братов или сестрин син“ (Клокотич)¹¹, *непуг* „унук; братов или сестрин син“ (Сплит)¹².

3) Пол сродника изражава се на два начина. При номиновању најближих сродника користе се посебни термини за лица мушког и женског пола. У питању је, дакле, нека врста „суплетивне“ моције¹³, нпр.:

⁴ Оваква подела термина сродства је уобичајена, само се групе различито дефинишу, нпр. *terms of reference* и *terms of address* (Bođrogi 1962), што прихватају и бугарски аутори: *реферативни термини* и *термини на адрес* (Георгиева, Москва, Радева 1972:160); или *номинативне термини* и *вокативне термини* (Шарапова 1972:300).

⁵ При том не губимо из вида релативни карактер термина сродства, тј. да лице означено овим или оним термином није то у апсолутном смислу, већ само у односу према неком другом, сасвим одређеном лицу (Моисеев 1963:122; Szymczak 1966:11).

⁶ За разлику од нпр. украинског, где ни у дијалектима нису потврђени термини за означавање предака после четвртог колена (Бурячок 1954:8).

⁷ Усмени податак.

⁸ Усмени податак.

⁹ Ово су термини из књижевног дела: М. Павић, *Предео сликан чајем*, Београд 1988, стр. 237. Упореди још и: *курђел*, *аскурђел*, *курлебало*, *курула* (М. Капор, Дух Мије Љубана, „Политика“ од 08. 11. 1992, стр. 11); *наврдед*, *аскурђел*, *кудел*, *куребал*, *сукурбал*, *бели орао*; *наврнбаба*, *аскунђела*, *курђела*, *куребала*, *сукурдача* (Митровић 1985:182).

¹⁰ И у кашупском се унук назива синовцем (Szymczak 1966:70).

¹¹ До овог укрштања вероватно је дошло под утицајем рум. *nepot* „унук; братанац; сестрић“ (Бјелетић 1991:394), али упореди буг. *внук* „унук; братов син; сестрин син“ (Георгиева, Москва 1976:81; Георгиева, Москва, Радева 1972:171).

¹² У питању је далматско-романски лексички остатак од лат. *nēpos*, *nepōtis* (Skok s.v. *nēpūt*).

¹³ Szymczak 1966:13—14.

отац (*отац, тата, ћаћа, папа, дада, лала, бата, баћа, башта, бабо, јапа, чича*) : мајка (*мати, мат, матер, мајка, нана, нона*)
 син (*син, дијете, бир*) : кћи (*кћи, кћер, кћерка, девојка*)
 брат (*брат, буразер*) : сестра (*сестра, дада, дода*)
 деда (*дед, деда, дедо, стариотац, стартата, бабо, стари, старјапа, отата, подин, цуш*) : баба (*баба, бака, нана, старамати, старамажка, старамата, нена*).

Код номиновања осталих сродника јавља се нормална моција, нпр.:
 унук : унука, синовац : синовница, стричевић : стричевићка,
 ујчевић : ујчевићка, братанац : братаница, сестрић : сестричина,
 братучед : братучеда.

4) Важан фактор у разграничавању термина јесте и пол говорника, и то кад је у питању братово или сестрино дете у односу на другог брата или сестру, нпр.:

синовац „братов син мушкој особи“ : *братић* „братов син женској особи“ (Љештанско, Ужице); *синовац* : *братанић* (Никшић, Васојевићи, Цуце, Г. Полимље); *синовац* : *братанац* (Деспотовац, Шајкашка);
синовница „братова кћи мушкој особи“ : *братаница* „братова кћи женској особи“ (Љештанско, Васојевићи); *синовница* : *братанична* (Никшић, Цуце); *синовница* : *братаница* (Шајкашка); *синовница* : *братичина* (Ужице); *синовница* : *братаничина* (Г. Полимље); *синовка* : *братићка* (Лика);

нећак „сестрин син мушкој особи“ : *сестрић* „сестрин син женској особи“ (Јарак, Шајкашка); *нећак* : *сестран* (Пољница); *негијак* : *сестран* (Имотска крајина);

нећакиња „сестрина кћи мушкој особи“ : *сестрићка* „сестрина кћи женској особи“ (Лика); *негијакиња* : *сестрана* (Имотска крајина); *нећакиња* : *сестричина* (Јарак); *нећака* : *сестричина* (Шајкашка); *нестера* : *сестрана* (Пољница).

Међутим, далеко чешће ово разграничење изостаје, па је братов син и брату и сестри: *синовац, братанац, непуг, зерман, кујин*, а сестрин син и брату и сестри : *сестрић, сестричић, нећак, непуг, кујин*.

5) Пол лица преко којег се остварује сродничка веза углавном није релевантан код правог сродства. То значи да се преци и оца и мајке означавају истим терминима : *дед, баба; прадед, прабаба; чукундед, чукунбаба*. У неким срединама се овим терминима означавају само очеви преци. Понегде се за сродника по мајчиној линији мора нагласити да је *по мајци* : *ћед по мајци, баба по мајци, тетка по мајци* (Г. Полимље), а понегде се јављају разграничења типа : *велика баба* „очева мајка“ : *мала баба* „мајчина мајка“ (Херцеговина)¹⁴. Разлика се не прави ни у силазној линији, при номиновању потомака сина или кћери. Користи се један термин : *унук, унука; праунук, праунука; чукунунук, чукунунука*¹⁵.

¹⁴ Упореди диференцијацију у полапском — *grótká* „очева мајка“ : *bába* „мајчина мајка“ (Radłowski 1958:288).

¹⁵ Иста је ситуација и у осталим словенским језицима, а као пример диференцијације упореди данске термине *sønnesøn* „унук од сина“ : *dattersøn* „унук од кћери“; *sønnedatter* „унука од сина“ : *datterdatter* „унука од кћери“ (Кузнецов 1971:264).

Код бочног сродства чува се разграничење термина за номиновање:

а) братовог и сестриног детета¹⁶, нпр.:

братов син (*братан, братанац, братанић, братић*) : сестрин син (*сестрић, сестричић, сестричин, сестричан*)

братова кћи (*братана, братаница, братанична, братична, братичина*) : сестрина кћи (*сестрана, сестричина, сестрична, сестричка*)

б) очевог и мајчиног брата¹⁷, нпр.:

очев брат (*стриц, чича, амица, стари татко*) : мајчин брат (*ујак, ујац, вујец, данца*)

в) детета очевог и мајчиног брата, нпр.:

очевог брата син (*стричевић, стриковић, стричак, брат од стрица, брат од чиче, амицић*) : мајчиног брата син (*ујакловић, ујчевић, вујичић, брат од ујака, брат од ујца, данцић*)

очевог брата кћи (*стричевка, стричевићна, стричевићка, сестра од стрица, сестра од чиче, амицична*) : мајчиног брата кћи (*ујчевка, ујчевићка, вујична*).

У већини случајева сестра и оца и мајке означава се истим термином : *тета, тетка, теца*, па стога нема диференцијације у номиновању деце очеве и мајчине сестре, нпр.:

очеве и мајчине сестре син (*тетич, теткић, тетковић, брат од тетке*)

очеве и мајчине сестре кћи (*тетична, теткичиња, тетковићка, сестра од тетке*).

Међутим, спорадично се јављају и разграничени термини: *тетка, ала* „очева сестра“ : *теза* „мајчина сестра“ (Јањево); *ала* : *теза* (Мрковићи); *хала* : *тетка* (Херцеговина)¹⁸.

Термини за обраћање најчешће су деминутивни и хипокористици изведени од номинационих термина, па су за њих релевантни сви горе размотрени принципи. Међутим, термини за обраћање одражавају и трећи Креберов принцип, разлику у узрасту у оквиру истог покољења¹⁹, јер постоје специјални термини за обраћање

¹⁶ Ово разграничење ишчежава у источнословенским језицима (али се задржава у дијалектима, нпр. у југозападним украјинским говорима, види Бурячок 1954:9) и неким бугарским говорима, док се у осталим словенским језицима чува.

¹⁷ Ово разграничење се изгубило у источнословенским језицима (чак полако нестаје и у дијалектима) где се за оба сродника усталио нови уопштени термин *дядя* (види Трубачев 1959:79). У западнословенским језицима уопштава се један од термина за означавање и очевог и мајчиног брата (за полски види Szymczak 1966:96).

¹⁸ До овог разграничења је дошло под утицајем турског језика у коме постоје посебни термини за очеву и мајчину сестру. Међутим, у неким бугарским говорима јавља се диференцијација која није резултат страног утицаја — *леля* „очева сестра“ : *тетка* „мајчина сестра“ (Георгиева, Москва, Радева 1972 : 166). Чак постоје и мишљења да су Словени имали разграничене термине за очеву и мајчину сестру (Филин, Ф. П., О терминах родства и родственных отношений в древнерусском литературном языке, *Язык и мышление* XI, Москва—Ленинград 1948, 339, цитат према: Бурячок 1961:88).

¹⁹ У низу језика старији и млађи брат/сестра означавају се различитим терминима (мађарски, вијетнамски...). У индоевропској терминологији та разлика је изгубљена (Исаченко 1953:65—66).

сродницима из покољења говорника — старијем брату и старијој сестри²⁰, нпр.:

баћа „старији брат“ : *брат* „брат“ (Орашје); *баћа*, *бајица*, *бајић* : *брат* (Херцеговина); *бата* : *брат* (Д. Мутница); *баја* : *браћнија* (Пирот); *баца* : *брат* (Молизе); *бата*, *лала* : *брат* (Радимња);

дада „старија сестра“ : *сестра* „сестра“ (Д. Мутница, В. Крчимир, Бучум, Врањско Поморавље); *нена*, *нене*, *неница*, *ненка*, *ненкица*, *неца* : *сестра* (Херцеговина); *кека* : *сестра* (Радимња); *лалка* : *сестра* (Врање); *лојка* : *сестра* (Свиница); *шоша* : *сестра* (Молизе).

Једна од карактеристика термина крвног сродства јесте и њихова многозначност²¹. Код номинационих термина то може бити последица сливања термина праве и бочне, очеве и мајчине, мушке и женске линије²² (види горе), али има случајева када употреба истог термина за означавање различитих сродника није последица сливања поменутих линија, нпр.: *амица* „стриц; родитељев стриц; очев брат од стрица/ујака/тетке“; *амија* „тетка; родитељева тетка“; *бабо* „отац; родитељев отац“; *данца* „ујак; родитељев ујак“; *мајка* „мајка; родитељева мајка“; *стриц* „стриц; родитељев стриц; очев брат од стрица/ујака/тетке“; *тетка* „тетка; родитељева тетка; родитељева сестра од стрица/ујака/тетке“; *ујак* „ујак; родитељев ујак; мајчин брат од стрица/ујака/тетке“.

Овакве термине можемо поделити у две групе:

а) десигнат је удаљени сродник без посебног термилошког одређења у систему, па се преузимају већ постојећи термини за његово номиновање. Најбољи пример за то су: „родитељев стриц“ — употребљава се или термин *стриц* или термин *деда* или комбинација ова два термина *деда-стрика*; „родитељев ујак“ — *ујак*, *деда*, *деда-ујо*; „родитељева тетка“ — *тетка*, *баба*, *баба-тетка*.

б) термини који стоје између номинационих и термина за обраћање: *бабо*, *јапа*, *мајка*, *нана*. Иако за номиновање десигната постоји посебан термин, у овом случају *деда*, *баба*, под утицајем употребе у свакодневном говору термини којима се означавају отац и мајка се устаљују као номинациони и за одређење оца и мајке родитеља²³.

Употреба истог термина за различите сроднике у домену термина за обраћање је далеко шира и флексибилнија него код номинационих термина. Због тога долази до честих укрштања термина:

²⁰ Ову појаву налазимо нпр. у руском (Шарапова 1970:301—302) и бугарском језику (Георгиева, Москова, Радева 1972:168—169).

²¹ Види Георгиева, Москова, Радева 1972:170.

²² Сливање или раздвајање очеве и мајчине, праве и бочне, мушке и женске линије, као и раздвајање сродства по браку и крвног сродства Георгиева и Москова издвајају као структурно-конститутивне принципе номинационог (по њиховој терминологији — реферативног) система сродства (Георгиева, Москова 1976: 105). Заправо се ти принципи свODE на 6., 2., 5. и 7. Креберов принцип.

²³ Не можемо са сигурношћу тврдити да се овде ради управо о номинационим терминима, због непрецизности записивача у погледу сврставања забележних термина у ред номинационих или термина за обраћање.

а) у оквиру праве линије:

Термин којим се обраћа претку у другом колону користи се при обраћању прецима свих даљих колена, нпр.: *деда* „деда; прадеда; чукундеда“; *баба* „баба; прабаба; чукумбаба“.

Истим термином обраћа се родитељу и родитељу родитеља, нпр.: *баба, бабо, ћаћко, јапа, оцо* „отац; деда“; *лика, лила, мајка, мајкица, мама, мамица, наја, нана, нанка* „мајка; баба“²⁴.

б) у оквиру бочне линије:

Термини којима се обраћа рођеном брату или сестри користе се при обраћању свим бочним сродницима истог покољења: *бата, браца, браче, брајо, брале, браша, братенце, братић, брато* „брат; стричев син; ујаков син; теткин син“; *сеја, сека, сестрица, сестричица, сестричка* „сестра; стричева кћи; ујакова кћи; теткина кћи“.

в) код сливања термина праве и бочне линије врло су честе комбинације:

„отац; брат“ — *баца, баћо*;

„отац; стриц“ — *чича, чика, кико, стрико, тајка, тико*;

„отац; стриц; брат“ — *баћа, баја, бата, браца, лала*.

Терминологију сродства сх. језика чини, с једне стране, аутохтона словенска лексика, а с друге — позајмљенице, углавном из суседних језика. Позајмљенице се јављају претежно у периферијским говорима; у контактним областима, нарочито у дијаспори. Само су турцизми продрли и у унутрашњост сх. језичке територије (последича исламизације дела становништва).

Мали број термина преузет је из албанског: *бир, цуш*; бугарског: *башта*; немачког: *омама, опапа* и румунског језика: *мамујка, верул, веришора*. Све ове позајмљенице су регионалног карактера, тј. нису ушле у стандардни језик.

С друге стране, веома су бројни романизми (далматизми, венецијанизми, италијанизми): *барба, бишноно, дондо, куџин, небуд, непуг, ноно, парент, зерман* итд. и турцизми: *ала, амица, бабо, буразер, даџа, хама, теза* итд. Многе од ових позајмљеница су ушле и у књижевни језик.

Својом бројношћу ове две групе позајмљеница су утицале и на термилошки систем у који су продрле. Романске позајмљенице, значењски неиздиференциране, вишесзначне, упор. нпр.: *барба, дондо, куњад* „стриц; ујак“; *кујин, непуч, невод* „братов син; сестрин син“ истиснуле су из употребе домаће термине с разграниченим значењем и тако утицале на сужавање система. С друге стране, међу турцизмима постоје одређени специјализовани термини којих нема у сх. језику, па су они, у неким сегментима, допринели богаћењу наше терминологије уводећи нова, сх. језику несвојствена разграничења, нпр. *хала* „очева сестра“ и *теза* „мајчина сестра“.

Овим прилогом смо само у основним цртама приказали систем терминологије крвног сродства у српскохрватском језику и дотакли се

²⁴ Види претходни пасус под б).

проблема позајмљеница. У интегралном тексту магистарске тезе разматрамо и питања етимологије, творбе, географске дистрибуције итд. термина крвног сродства.

ЛИТЕРАТУРА

Бјелетић 1991:

Бјелетић, М., Родбинска терминологија код Срба у Румунији, *Научни састанак слависта у Вукове дане 20/2*, Београд, 391—401

Bodrogi 1962:

Bodrogi, T., Some Problems Regarding Investigation into the Hungarian Kinship Terminology, *Acta Ethnographica* XI/3—4, Budapest, 273—291

Бурячок 1954:

Бурячок, А. А., *Названия родства и свойства в украинском языке*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, Киев

Бурячок 1961:

Бурячок, А. А., *Назви спорідненості і својства в українській мові*, Київ

Георгиева, Москва, Радева 1972:

Георгиева, И., Москва, Д. и Радева, Л., Терминологична система на крвно родство у българите, *Известия на Етнографския Институт и Музей XIV*, София, 159—174

Георгиева, Москва 1976:

Георгиева, И. и Москва, Д., Система на родството в Средните Родопи, *Родопски сборник IV*, София, 79—115

Исаченко 1953:

Исаченко, А. В., Индоевропейская и славянская терминология родства в свете марксистского языкознания, *Slavia* XXIII, Praha, 43—80

Kroeber 1952:

Kroeber, A. L., *The Nature of Culture* (в. поглавље: Kinship and Social Structure, 169—225), Chicago

Кузнецов 1971:

Кузнецов, А. М., О применении метода компонентного анализа в лексике, *Синхронно-сопоставительный анализ языка разных систем*, Москва, 257—268

Митровић 1985:

Митровић, Ј. Д., Називи за степене потомака и предака код Срба, *Гласник Етнографског музеја у Београду* 49, Београд, 181—182

Моисеев 1963:

Моисеев, А. И., Термины родства в современном русском языке, *Филологические науки* 3, Москва, 120—132

Radłowski 1958:

Radłowski, M., Stosunki rodzinne i społeczne u Drzewian półabskich w świetle szczytków ich języka, *Studia z filologii polskiej i słowiańskiej* 3, Warszawa, 285—343

Skok:

Skok, P., *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I—IV*, Zagreb 1971—1974

Szymczak 1966:

Szymczak, M., *Nazwy stopni pokrewieństwa i powinowactwa rodzinnego w historii i dialektach języka polskiego*, Warszawa

Трубачев 1959:

Трубачев, О. Н., *История славянских терминов родства и некоторых древнейших терминов общественного строя*, Москва

Шарапова 1972:

Шарапова, И. М., О методике собирания и путях изучения терминов родства (на материале рязанских говоров), *Общеславянский лингвистический атлас* 1970, Москва, 299—305

И з в о р и

Бучум: упитник¹, попунио: Богдановић Н.

Васојевићи: Стијовић, Р., Из лексике Васојевића, СДЗБ ХХХVI (1990), 119—379; упитник¹, попунио: Стијовић С.

Велики Крчимир: упитник¹, попунила: Марковић Ј.

Врање: упитник²; Златановић, М., Турцизми у говору јужне Србије (Врање и околина), *Прилози проучавању језика* 17, Нови Сад 1981, 179—194

Врањско Поморавље: упитник¹, попунио: Златановић М.

Горње Полимље: Барјактаровић, М., Терминологија родбине и својте у Горњем Полимљу, *Гласник Етнографског музеја на Цетињу* I, Цетиње 1961, 123—129

Деспотовац: упитник¹, попунила: Јовановић Г., информатор: Јовановић Наста Доња Мутница: упитник¹, попунила: Ракић-Милојковић С.

Имотска крајина: Тапоски, Ф., *Rječnik rodbinskih naziva*, Osijek 1986

Јањево: упитник²

Јарак: упитник¹, попунио: Бошњакковић Ж., информатор: Тадић Бранко рођ. 1907

Клокотич (Румунија): упитник за Општесловенски лингвистички атлас

Лика: Тапоски, оп. cit.

Љештанско: упитник¹, попунио: Тешић М.

Молизе: Sujoldžoć, A., Finka, B., Šimunović, P., Rudan, P., *Jezik i porijeklo stanovnika slavenskih naseobina u pokrajini Molise, Italija, Rasprave ZJ* 13 (1987), 117—145

Мрковићи: Вујовић, Л., Мрковићки дијалекат, СДЗБ ХVIII (1969), 73—398

Никшић: упитник¹, попунио: Сладојевић П.

Орашје: упитник¹, попунио: Бастић Ј.

Пирот: упитник²; Златковић, Д., Пословице и поређења у пиротском говору, СДЗБ ХХХIV (1988), 341—683; Живковић, Н., *Речник пиротског говора*, Пирот 1987

Пољица: Ivanišević, F., Poljica, ZbNŽO IX (1904), 245—246

Радимља: Томић, М., Речник радимског говора, СДЗБ ХХХV (1989), 3—174

Свиница: Томић, М., Говор Свиничана, СДЗБ ХХХ (1984), 7—265

Ужице: упитник¹, попунио: Познановић Р.

Херцеговина: Zovko, I., Rodbinski nazivi u Herceg-Bosni, ZbNŽO VII (1902), 369—381

Цуце: упитник¹, попунио: Пешикан М.

Шајкашка: упитник¹, попунила: Драгани Г.

С к р а ћ е н и ц е

Rasprave ZJ *Rasprave Zavoda (ranije Instituta) za jezik, Zagreb*

СДЗБ *Српски дијалектолошки зборник*, Београд

упитник¹ упитник аутора

упитник²
ZbNŽO

Упитник за српскохрватски/хрваткосрпски дијалектолошки атлас
Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb

Резюме
Марта Бјелетић

ТЕРМИНОЛОГИЈА КРВНОГ РОДСТВА В СЕРБСКОХОРВАТСКОМ ЈАЗЫКЕ

Сербскохрватски јазык отличаеца богатој и разветленој терминологијој родства. При истраживању терминологичкој сисемој родства необходимо разграничити номинационе термины од терминов обрашца.

Дифференциација номинационних терминов зависи од:

- принадежности к определеному поколењу;
- характера родственој связи (связь по прямой линии или побочная);
- пола родственника
- пола эго;
- пола лица, являющегося одновременно родственником эго и другого лица.

Дифференциација терминов обрашца зависи, кроме приведенных факторов, и од возраста внутри одного поколения.

Наряду с автохтоной, славянской лексикой в области терминологии родства встречаются и заимствования, среди которых самыми многочисленными являются термины турецкого и романского происхождения.